

ПОЛЬОВУ СЕСІЮ — НА „ВІДМІННО“!

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

РІК ВИДАННЯ XXX

За наукові КАДРИ

Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова

№ 24 (796)

18 вересня 1964 р.

Ціна 2 коп.

ФІЛОЛОГИ ВЗЯЛИ СТАРТ

В ПРОВУЛКУ Маяковського, де розміщений філологічний факультет, незвичайне хвилювання. 8.00, 7 вересня. Ідуть останні готування. Велика колона машин. Філологи першими беруть старт в трудовому сезоні нинішнього року. Їх маршрут — Біляєвський район. Мета — в короткі строки зібрати урожай овочів на радгоспних полях.

Філологи перед від'їздом закликали всіх студентів високо нести трудовий прапор університету. Вони сьогодні бадьорі, вони додержать слова ініціаторів.

Студенти вийшли у поле. Почалась робота

Випроводити перший загін посланців університету на поля прийшли ректор професор О. Юрженко, секретар парткому тов. Л. Калуст'ян, викладачі, представники комітету комсомолу.

Через декілька хвилин автоколона вирушає в дорогу. Лунає пісня.

10.00. «Штабна» машина філологічного факультету зупинилась біля приміщення радгоспу «Дружба». Декан факультету І. Дузь, секретар партбюро М. Павлюк заходять до кабінету директора радгоспу. Тут — напружена робоча обстановка. Дзвінки, розпорядження. Побачивши нас, директор Семен Мойсейович Столпер посміхнувся, привітав і, не чекаючи питання, сказав: «Йде улаштування

по відділах. Зараз поїдемо, побачите. В другій половині дня вийдуть в поле. І з докором додає: «Але ви нам недодали декількох чоловік».

І по його тону і виразу обличчя було видно, яка дорога для них в ці дні кожна людина.

Поки давалися останні розпорядження, головний агроном радгоспу Г. Макарченко розповів нам:

— Наш радгосп овочево-молочного напрямку. Він один з тих, хто постачає трудящих міста-героя Одеси овочами і молоком. В нинішньому році вирощено багатий врожай помідорів. Відповідно до плану ми повинні вивезти 3 600 тонн овочів. Але буде далеко більше...

— Яке завдання ви ставите перед нашими студентами? /

На це запитання відповів директор радгоспу С. М. Столпер:

— Вересень для нас — найбільш напружений місяць. Треба зібрати близько 1000 га кукурудзи на зерно, закінчити збирання овочів, приступити до масового збирання винограду... Нас лякають приморозки, що можуть раптово наступити. Ось тут допомога студентів буде неоціненною.

Помідори — дуже цінний продукт живлення, говорить далі директор. — Це томатний сік, пюре, паста. А в них — цілий комплекс вітамінів, і, що особливо важливо, вони мають аскорбінову кислоту — дуже цінний продукт.

— Як бачите, помідори треба зібрати, — посміхається Семен Мойсейович. — З допомогою ваших студентів ми щоденно будемо вивозити до міста на 20 тонн помідорів більше.

ЧЕРЕЗ деякий час ми прибули в І відділення радгоспу. Але студентів вже не застали. Їх ми знайшли в полі. Вони йшли широким фронтом по великій плантації помідорів.

Дехто присів. Директор радгоспу помітив, що так не довго мож-

на буде видержати. Ноги сильно зморюються. Він показав товаришам, як треба працювати. Цей досвідчений керівник, помітивши, що персональний облік ще не налагоджено, вийшов наперед і, звертаючись до всіх, голосно сказав:

— Якщо будете гуртом — нічого не вийде. Продуктивність праці буде низькою. Кожний озбройся відром, ящиком — і вперед! І облік! Окремий. Для кожного!

Студентів ІV курсу російського відділення (керівник Г. Яковенко) також зустріли в полі. Тут уже вирішені організаційні питання: Люди розподілені по ланках, виділені ланкові, розгорнулось змагання.

— Взятись за роботу дружно, — говорить Г. Яковенко. — У нас вже народилась приказка — жарт, яка одночасно висловлює і багатство врожаю, і ставлення студентів до нього: «Какой позор — я наступил на помідор». Очевид-

Директор радгоспу С. Столпер дає вказівки по проведенню роботи.

но, цей перл самокритичності відкрив першу сторінку нашого «Бойового листка».

В останніх 3-х відділеннях цього великого господарства також перший день розпочався нормально, в улаштуванні і в ознайомленні з полем.

РІШЕННЯМ партійного комітету ОДУ на Дошку пошани заносяться:

ЧЕТВЕРТА ГРУПА І КУРСУ ФІЗИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ (керівник т. ДІДКОВСЬКИЙ). Працюючи в селі Козловці в колгоспі імені ХХІІ з'їзду КПРС на збиранні буряка, ця група виконує норми на 175 ПРОЦЕНТІВ.

СТУДЕНТСЬКА ЛАНКА І КУРСУ ІСТОРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ, яку очолює ВІКТОР ЄРЕМЄЄВ. Ланка працює в селі Благоево в колгоспі ім. Благоева й має відмінні показники на навантаженні й розвантаженні буряка.

ПЕРША Й ДРУГА ГРУПИ ІІ КУРСУ БІОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ (керівник О. РАДЧЕНКО). Працюючи в селі Прохорівка, в колгоспі «Родина», група систематично виконує норми на збиранні картоплі.

ВИКЛИК ПРИЙНЯТО

СТУДЕНТИ-БІОЛОГИ, обговоривши звернення студентів філологічного факультету про дострокове виконання завдань сільськогосподарських робіт, прийняли заклик і активно включилися в соціалістичне змагання.

Добре працюють студенти всіх чотирьох курсів факультету. Студенти ІІ курсу (І і ІІ групи) якими керує т. Рад-

ченко, план робіт вирішили виконати на 5 днів раніше строку. Студенти цього ж курсу (V, VI, VII групи) на чолі з тов. Піскунович зобов'язались закінчити всі роботи на 3 дні раніше. Дружно працюють студенти І курсу. Вони максимально використовують час, організували товариську взаємодопомогу.

Доцент П. СТОЛЯР.

Звернення філологів обговорено й студентами інших факультетів.

На колгоспних полях Комінтернівського району розгоряється полум'я студентського соціалістичного змагання. Про нього, про те, як працюють вихованці університету в колгоспах розповідається на 2-й сторінці газети в репортажі «На колгоспних ланах»

НА ВЧЕНІЙ РАДІ

Відбулось засідання Вченої ради, на якому були обговорені питання про підсумки учбової і науково-дослідної роботи університету за 1963/1964 навчальний рік та завдання на новий.

З доповіддю виступив ректор університету професор О. І. Юрженко.

В доповіді та у виступах вчених було дано глибокий аналіз учбово-виховної і наукової роботи, відзначено недоліки та шляхи їх подолання.

Вчена рада прийняла постанову, спрямовану на покращання учбово-виховної та наукової роботи. В постанові, зокрема, говориться, що колективи кафедр, наукових установ і лабораторій повинні і далі керуватися Програмою КПРС, рішеннями Пленуму ЦК КПРС (1963) і Постановою ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР «Про дальший розвиток науково-дослідної роботи в вищих учбових закладах», домагатися нових успіхів в ознаменування 100-го ювілею Одеського університету.

...Викликає знову й знову радість і гордість за нашу землю, труд нашого народу. Куди не поглянеш — багаті поля, багатий врожай. І люди у нас на селі не ті вже, і життя в них не таке, як було ще зовсім недавно, до вересневого Пленуму (1957) ЦК КПРС. ПЕРШОКУРСНИКИ російського й українського відділень були також на полі. Вони «штурмують» плантацію помідорів в 112 га.

— Почали добре, — говорить головний агроном радгоспу «Жовтневої революції» (с. Дачна) товариш М. Заславський. — Буде велика користь.

Керівників студентських груп А. Жаборюк, В. Фабіанську та інших хвилює тара, транспорт, вода... Що ж, це добре. Але організації виробництва теж треба

з першого дня приділити увагу. Нерубайськ Радгосп ім. Леніна. Сюди прибули ІІ курси двох відділень факультету (керівник т. Саєнко).

Бригадир Н. Леванченко, веде нас у поле, де працюють студенти. Він говорить: «Вони подадуть нам найнеобхіднішу допомогу. Студенти старанні, дисципліновані. Вже сьогодні, за неповний день, вони зберуть близько 10 тонн помідорів... У нас дуже високий врожай, якщо зберемо його до морозів, то виконаємо план на 200%...»

Так розпочали на селі свій перший день філологи.

Розпочали організовано, добре. Тепер треба набрати темпи, щоб з честю виконати завдання.

Пресгрупа «ЗНК».

НА КОЛГОСПНИХ ЛАНАХ

РЕПОРТАЖ З КОМІТЕРНІВСЬКОГО РАЙОНУ

ШИРОКО розкинулись поля колгоспів Комінтернівського району нашої області. Багатий урожай виростили на них члени сільгоспартілей. Його треба зібрати без втрат. Ось чому від сходу до заходу сонця кипить зараз на полях натхненна робота. Безперервним потоком в засіки Батьківщини течуть золоті потоки зерна, по сільських дорогах летять машини, доверху навантажені овочами, цукровим буряком, баччевими.

В ці дні мають дещо незвичайний вигляд колгоспні поля та гармани. На них стало гомінко й людно. Вони ніби розцвіли всіма кольорами райдуги—майорять яскраві светера й кофточки, а то дивись і задзвенить пісня, залунає вибух сміху.

За цими ознаками можна безпомилково визначити: на поля прийшла молодість.

Але не тільки молодість, запал, і пісню принесли на лани району наші студенти. Вони приїхали сюди для того, щоб своєю працею допомогти колгоспному селу зібрати урожай.

Ось чому без зволікання, швидко розмістились юнаки й дівчата в будинках колгоспників, і наступного дня зі сходом сонця вийшли на поля і гармани.

Розпочалась робота. Багатьом студентам вона вже знайома, адже допомога колгоспному селу вже стала традицією нашого університету. Але є і такі серед першокурсників, які лише цієї осені торкнулися такої роботи.

Але не біда! Вони уважно вислухали пояснення бригадира й взялись за діло.

— Давай, давай, дівчата! — розноситься на тій ділянці поля, де працює I курс історичного факультету.

I дівчата працюють не розгинаючи спини. Ось в яскраво-червоній куртці працює Галина Маковей — та сама дівчина, яка 31 серпня на зборах першокурсників від імені своїх товаришів запевнила керівництво університету, що його традиції будуть розважатися і множитися тими, хто в цьому році вийшов на студентську орбіту. I поки що слова Галини не розходяться з ділом. Норма виконується всіма. Староста курсу Борис Рубчев на-

віть не може виділити кого-небудь з першокурсників-істориків. Нелегко це зробити й бригадиру колгоспу імені Благоева. Довго думає т. Никола, поки твердо говорить:

— Краща ланка Віктора Єремеева. Працюють по-комсомольськи.

ВЦЬОМУ ж колгоспі, але на ділянці іншої бригади в селі Петрівці працюють студенти-історики III курсу. Керує ними тов. Бачинський. I тут нелегко виявити, хто ж краще працює — всі добре. Після довгої наради все ж вирішили, що попереду інших йдуть Віталій Баранов, Олександр Бойко, Світлана Неділько, Діна Тур, Катя Ісаченко і Микола Іванівки.

В ЦІ ДНІ

ВЦЕЙ гарячий час збирання врожаю в селах Комінтернівського району активувалась масово-політична робота. В цьому заслуга й викладачів нашого університету.

Днями доцент Д. Богуненко в клубі колгоспу імені Г. Дмитрова (село Куяльник) прочитав для колгоспників і студентів лекцію про міжнародне становище СРСР. З цієї ж лекцією т. Богуненко виступив на семінарі пропагандистів і агітаторів села Іванівки.

В селі Анастасіївці доцент П. Столяр прочитав лекцію про єдність міжнародного комуністичного і робітничого руху.

Студенти II курсу біологічного факультету готують для колгоспників концерт художньої самодіяльності.

Працюють вони на збиранні буряка. До вечора спини не розгинають. Зморились. Але скарги не чути. Пісня, сміх, жарт відганяють втому.

Робота в колгоспі ще більше здружує курс. Як тільки хтось довідався, що 14 вересня Каті Ісаченко минає 21 рік, то увечері, після роботи, всі урочисто відзначили цю дату. Поздоровили дівчину на товариській вечері. I довго ще яскраві осінні зірки

підморгували студентам в такті пісні та розносились навкруги звуки баяну.

Добре йде робота і у студентів II курсу історичного факультету й у першокурсників—географів та біологів.

...Лани колгоспу імені Калініна. Тут ми зустрілись з головою сільгоспартілі Іваном Васильовичем Милосердним. Він добре відгукується про роботу IV групи II курсу фізичного факультету. Колгосп імені Калініна — велике багатогалузеве господарство. Діл тут, як кажуть, по горло. Але голова сільгоспартілі впевнено говорить:

— З допомогою студентів ми упораємось зі всіма роботами днів на 15 раніше строку.

Таку ж оцінку заслужили II і III учбові групи фізичного факультету. Вони працюють на полях колгоспу «Победа». Поки тут попереду Люба Шевцова і Євгеній Похарков.

Але особливо добрі діла в IV групі першокурсників фізиків. Керує ними Георгій Володимирович Дідковський. Він добре організував роботу. Група розбита на дві бригади. Керують ними, і непогано, Іван Пантелеев та Юрій Меркулов.

ПІСЛЯ кожного трудового дня підбиваються підсумки роботи, що фіксуються на спеціальній дошці.

Змагаючись, бригади домоглися високого виробітку — 175 процентів норми.

Колгосп імені Г. Дмитрова. Тут працюють студенти III курсу фізичного факультету. Голова колгоспу Григорій Макарович Ников задоволений нашими дівчатами та юнаками, особливо студентами I групи. Правда, є в нього й деякі претензії до II групи, яка працює в селі Нижній Куяльник. Але тут стан вже виправляється...

КИПИТЬ на полях Комінтернівського району натхненна праця. В труд колгоспників вливається і труд наших студентів. Про всіх не розповісти. Але попереду — багато роботи й нових повідомлень про тих, хто йде попереду.

ПРЕСГРУПА «ЗНК»

Комінтернівський район.

З УДАРНИХ БУДОВ

Через декілька днів загін цілинників повернеться до рідного університету. Вони славно попрацювали, примножили славу нашого вузу.

Нижче ми публікуємо лист Республіканського штабу студентських цілинних будівельних загонів.

РЕКТОРАТУ, ПАРТКОМУ, КОМІТЕТУ КОМСОМОЛУ ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

На ударну цілинну будову нас прибуло 5,5 тисяч юнаків та дівчат—посланців вузів України. Скоро ми складемо іспит за третій трудовий студентський семестр, який є для нас школою мужності та трудового загартування, перевіркою наших знань.

До початку навчального року ми підійшли з першими трудовими успіхами, що виражаються в освоєнні понад 5 мільйонів карбованців капіталовкладень.

На 15 серпня в тридцяти нових квартирах, збудованих студентами, живуть новосели-цілинники.

Тисячі тонн зерна великого врожаю зберігатиметься в нових зерносховищах, а всього буде збудовано понад одну тисячу жилих квартир, 292 виробничих об'єкти, 73 культурно-побу-

тових та громадських будов і т. д.

Проведено значну політико-масову та шефську роботу — прочитано 415 лекцій, дано 213 концертів, проведено 148 недільників, 13 рейдів «Комсомольського прожектора», організовано 84 піонерських таборів та загонів «Супутник».

У всіх цих успіхах є доля праці й посланців Вашого вузу.

Від імені всіх студентів-цілинників гаряче поздоровляємо професорсько-викладацький склад та студентів Вашого вузу з початком нового навчального року та бажаємо відмінних успіхів в навчанні та праці!

А. ВОЛОЩЕНКО,
Командир студентського цілинного будівельного загону України.

Парторг Є. ПУГАЧ,
Комсорг А. ГРИШКО.

У НАС В ГОСТЯХ

Гостем нашого університету нещодавно був Лауреат Ленінської премії, Голова Правління Всесоюзного товариства психологів, завідувачий відділенням психологів філософського факультету Московського держуніверситету Олексій Миколайович Леонт'єв.

О. М. Леонт'єв проводить велику організаційну роботу, будучи президентом XIX Міжнародного конгресу психологів, який проходиме в столиці нашої Батьківщини Москві в серпні 1966 року.

На об'єднаному засіданні кафебри психології і Одеського від-

ділення Товариства психологів професор О. Леонт'єв виступив з доповіддю на тему: «Робота зорової системи людини-оператора», яка викликала великий інтерес у слухачів.

Дослідження, що проведені групою психологів Московського університету під керівництвом професора С. Леонт'єва, дозволяють запропонувати раціональні прийоми налагодження пультів управління в умовах сучасного автоматизованого виробництва, що має виключно практичне значення.

Т. КОЗИНА

КУТОК КУЛЬТУРИ МОВИ

ВЖИВАННЯ ПРИЙМЕННИКА „ПО“

В усній умові наших студентів, а іноді й викладачів, коли вони говорять українською мовою, часто трапляється неправильна конструкція прийменника «по» з давальним відмінком іменника у множині. Так, нерідко можна почути такі вислови: «по групам», «по факультетам», «по районах» тощо.

Іноді такі неправильні вислови появляються й в різних оголошеннях і навіть окремих ділових документах. Однак, тут ми допускаємо дуже грубу помилку.

В українській мові форми давального відмінка іменників з прийменниками будь-якими взагалі не вживаються, для неї властиві лише безприйменникові конструкції з давальним відмінком.

Прийменник же «по» в українській мові може виступати або з місцевим відмінком іменника (по групах, по полях, по полю, по столі і т. д.), або зрідка із знахідним відмінком (по воду, по гриби, по три рядки тощо).

Отже наведені на початку вислови неправильні. В українській мові правильні відповідники цим висловам будуть конструкції з прийменником «в» з місцевим, а не з давальним відмінком: «в групах», «в полях», «в селах», «в містах», «в районах» та ін.

Професор С. БЕВЗЕНКО.

Повним ходом йдуть сільськогосподарські роботи на полях радгоспів Білявського району Одеської області. Активну участь в них беруть і студенти нашого університету. Вони не шкодують своїх сил для того, щоб допомогти трудівникам села своєчасно і без втрат зібрати урожай. На знімках — студенти університету в полі.

ДРУЖБА НАША КВІТНЕ

ТРАДИЦІЇ давньої дружби зв'язують наш університет з братніми слов'янськими народами. Вже серед перших студентів нашого університету було багато болгар, македонців, сербів, які завжди тягнулися до свого старшого брата-російського народу. Вони черпали в ньому сили, впевненість, революційний досвід в боротьбі за своє національне визволення.

Дружба слов'янських народів, наукові й культурні зв'язки нашого університету з братськими слов'янськими країнами особливо зміцнюються сьогодні, коли наші народи йдуть в одному ряду в боротьбі за комунізм і соціалізм.

Історія розвитку братерських відносин слов'янських народів завжди була предметом активних досліджень істориків нашого університету. Протягом ряду років читаються численні спецкурси для студентів історичного факультету, пишуться дипломні та курсові роботи, захищаються дисертації. Філологи успішно працюють в галузі славістики, яка в нашому університеті має глибокі наукові коріння.

Особливо різноманітний аспект досліджень істориків.

Кандидат історичних наук Т. Самборська читає спецкурс «Зовнішня політика Росії I половини XIX століття і рух слов'янських народів за своє національне визволення», «старший викладач А. Яровий — «Робітничий рух в слов'янських країнах кінця XIX початку XX століття» та інші. Професор І. Ганевич присвятив свою докторську дисертацію темі боротьби болгарського народу під керівництвом Комуністичної партії за національне й соціальне визволення. А молоді історики А. Бачинський і М. Дихан написали й підготували до друку книгу, в якій на великому фактичному та архівному матеріалі розповідають про ту велику роль, яку відіграли Одеса й наш університет в зміцненні дружніх зв'язків болгарського й російського народів.

Сьогодні ми публікуємо матеріали, зв'язані з розвитком братерської дружби слов'янських народів, про людей і події, зв'язані з нашим університетом.

ЖИВІ СВІДКИ

НАУКОВА бібліотека зберігає велику пам'ять про зв'язок нашого університету з науковими установами, діячами науки та культури Болгарії.

Це — болгарські книги, подаровані бібліотеці. Так, на книжці «Стойко й Петко» читаємо напис: «В бібліотеку Імператорського Новоросійського університету на пользу студентам, от автора. Т. Васильєва, Солунь, 2-го Мая, 1890».

Видавець книжки Тончо Марінов «Болгарски народни гатанки—Българська мудрость» на одному з титульних листків надрукував: «настоящий сборник «Мудрости» безконечно признательного болгарского народа».

Слова: «Библиотеке Императорского Новоросийского университета дарю свой труд. 1 ноября 1908 г.» знаходимо на книжці «Български народни песни» і багато інших.

Свідченням все міцніючих науково-культурних зв'язків є велика кількість слов'янської літератури в бібліотеці.

Першим було придбання бібліотекою 3233 томи відомого професора слависта та етнографа Кухарського.

Відомий славист В. Григорович писав, що «она заключаєт драгоценные материалы для филологической славянской. Сверх богатого запаса лексиконов и грамматик, она может представлять многие редкие материалы, для изучения южных славян».

Децю пізніше в бібліотеку надійшло зібрання і самого В. Григоровича. Фонд його складається з рідкісних видань.

В Науковій бібліотеці зберігається одна з перших болгарських газет «Марица» (1879—1885).

З АРАЗ Наукова бібліотека підтримує постійний зв'язок з Болгарією, активно поповнюється болгарськими виданнями.

Так, вона передплачує 24 болгарських журнали з усіх основних галузей знань, що відповідають профілю університету. Крім того, обмінюється виданнями з Болгарською Академією наук, Вищим інститутом народного господарства (Варна), Вищим педагогічним інститутом (Пловдив), Народною бібліотекою Кирила та Мефодія та іншими. Тільки в цьому році одержано понад 30 монографій та періодичних видань.

В свою чергу Наукова бібліотека регулярно надсилає Болгарії видання Одеського університету.

П. БОНДАРЕНКО.

СОЛІДАРНІСТЬ

ВЖЕ з початку 900-х років під впливом революційного руху в університеті в боротьбу все частіше включаються студенти-болгари.

...В січні 1901 р. царський уряд, намагаючись придушити зростаючий студентський рух, віддав у солдати 183 студенти Київського університету. Сваюла царизму викликала обурення всієї передової громадськості країни. В. І. Ленін в статті, присвяченій цим подіям, писав: «Єдиною гідною

відповіддю на це з боку студентства, було б виконання погрози киян, влаштування витриманого і стійкого страйку усіх тих, що вчаться в усіх вищих учбових закладах».

Не залишилися байдужими до долі своїх товаришів і одеські студенти. В Новоросійському університеті почалися серйозні студентські заворушення. 23 лютого

1901 р. в університеті відбулася сходка, на якій були висунуті вимоги свободи сходок, студентських організацій, повернення до університету товаришів і скасування «Тимчасових правил про віддачу студентів у солдати». Сходка прийняла рішення організувати страйк і влаштувати обструкції.

Активну участь в цих подіях взяли болгарські студенти. В числі виключених за участь у страйку і висланих з Одеси були болгарини П. Караянов, О. Вінкіч,

В. Арнаутов, А. Славов. Студенти-болгари С. Киранов, В. Арнаутов та І. Славов були заарештовані і ув'язнені у тюрмі.

Відносно студента-болгарина Ф. Чембулова одеські жандарми склали спеціальне заключення, в якому зазначалося, що «во время проживания в Одессе он замечен в теснейших сношениях с политически неблагонадежными лицами, а по агентурным сведениям, он как в Москве, так и в Одессе принимал весьма деятельное участие в происходивших студенческих беспорядках и представляет собой весьма вредно революционно-настроенного студента».

Влітку 1914 р. жандармам вдалося натрапити на сліди А. Христева і заарештувати його. Він був ув'язнений в Ізмаїльському тюремному замку, а згодом відправлений на фронт. Після перемоги Лютневої революції солдати обирають А. В. Христева на фронтовий з'їзд, що відбувався в Одесі. На з'їзді був обраний Виконком Румчероду. Після перемоги Радянської влади в Одесі його призначають керуючим справами Одеського Раднаркому.

У квітні 1918 р. як делегат від Одеси А. В. Христов брав участь у роботі IV Всеросійського з'їзду; у боротьбі з Колчаком. Він бере участь у розгромі контрреволюційних банд Григор'єва, Махно, Петлюри, білопольських інтервентів.

У 1920 р. А. В. Христов був призначений заступником нарко-

му робітничо-селянської інспекції. В 1921 р. партія, уряд відкликають його у Москву де Христов одержує нове призначення директором «Промброні» (промислово-броньових підприємств країни). Сучасники згадують, що він «часто бував у В. І. Леніна. Його знали і високо цінували керівники партії».

5 липня 1924 р. раптово обірвалося його життя.

«Правда» в некролозі з приводу смерті А. В. Христева відзначала, що в його особі партія і країна втратили визначного партійного і державного діяча, революціонера-професіонала, вмілого організатора мас, полум'яного інтернаціоналіста.

А. БАЧИНСЬКИЙ,

М. ДИХАН.

СИН ПАРТІЇ

ПЕРШЕ революційне хрещення одержав в нашому університеті і відомий революціонер, комуніст з 1905 р. болгарин Асен Васильович Христов.

А. В. Христов народився в 1884 р. в Софії. Через злидні родина Христових переїхала до Болграду. В 1904 р. Асен закінчив Болградську гімназію і вступив на історико-філологічний факультет нашого університету. Запальний юнак одразу ж включається в студентський революційний рух, а згодом бере безпосередню участь у революційних подіях в Одесі. Він зустрічає повсталий «Потемкин», б'ється в складі студентських дружин з чорносотенцями.

У Болграді Асен Христов створює першу соціал-демократичну організацію, під керівництвом якої незабаром відбулося селянське повстання в селі Кубей (Чер-

воноармійське). Не припиняє Христов революційної роботи і в тяжкий період столипінської реакції. Під його керівництвом со-

ціал-демократична організація Болграду стала на більшовицькі позиції і встановила безпосередні зв'язки з редакцією ленінської «Правди».

В НОВІЙ БОЛГАРІЇ

Три тижні ми пробули в Болгарії. Вражень — яскравих, прекрасних, незабутніх — дуже багато, особливо від зустрічей з трудящими Болгарії, зокрема, з болгарськими істориками, археологами, етнографами.

Два тижні наша група відпочивала на чудовому курорті. Він нараховує десятки палаців-готелів, і збудовано все протягом останніх семи років.

За ці ж роки поблизу Варни створено також курорт «Дружба» та «Сонячний берег» — не-

далеко від Бургаса.

Ми відвідали як великі міста країни, так і малі.

Приємно вразив нас і вигляд болгарського села. Це, по суті, невеличке місто. У всіх селах, що ми бачили, будинки двоповерхові (одноповерховий — явище рідкісне).

Вражень від поїздки залишилось багато. Але особливо хочеться підкреслити одне — це почуття нового. Нова Болгарія, нові люди, нове життя.

М. БЕРКОВИЧ.

1944 рік. Були гарячі дні серпня. Після прориву в районі Ясс, частина, в якій я служив, почала наступ на Захід.

Скоро були в Болгарії. Ніколи не забуду перші зустрічі, братерські обійми, щирі бесіди.

Мені довелось брати участь в переході трьох перевалів, в тому числі й Шипкінського.

І всюди, в містах і селах нас зустрічали болгарини з хлібом і сіллю.

Пам'ятаю, це було в місті Стара Загора. Вздовж всієї центральної вулиці стояли жителі з квіта-

НЕЗАБУТНЄ

ми і вигукували: «Слава радянській армії», «Брати-слов'яни». А на передмісті я помітив жінку з трьома дітьми. Вона тримала на дерев'яній мисці хліб шматочками і нарізані огірки, а поруч — діти з квітами.

Бідна жінка з сльозами на очах говорила:

— Мій Янко там, в горах. Партизан. У нас тут багато пар-

тизан. — Вона показала на гори, вперед..

Скоро нас зустрічала Софія. На Центральній площі відбувся мітинг. Теплі слова на адресу радянських воїнів-визволителів, гарячі потиски рук, братні щирі бесіди, назавжди залишаться в пам'яті тих, хто святкував тоді перемогу.

М. ПРИТУЛА.

НАШ КОЦЮБИНСЬКИЙ

Він належить сьогодні вже цілому світові, бо його ювілей, сторіччя з дня його народження святкується за ухвалою Всесвітньої Ради Миру в усіх країнах земної кулі. Слава його давно вже перейшла межі і рідної України, і всього Радянського Союзу.

І водночас він наш. Він належить нашій Одесі, нашому Одеському університетові. Так — Одесі, університетові, і в цьому нема перебільшення.

З Одесою зв'язаний вихід Михайла Михайловича Коцюбинського у велику літературу. Після перших літературних спроб, що припадають на 80-ті роки, він опинився на початку 90-х років в Одесі в пошуках роботи. З допомогою вірного друга багатьох українських письменників, Комарова, він дістає посаду в Одеській філоксерній комісії, що на плантаціях Бессарабії і Криму боролась з шкідником винограду — філоксерою.

Потрапивши в нове середовище, Коцюбинський і написав твори з життя молдавських селян і кримських татар, з життя інших народів, створив нові для нашої літератури образи, характери, нові пейзажі.

Такі були несподівані наслідки

від вступу на службу до Одеської філоксерної комісії.

Буваючи в Одесі, Коцюбинський бачив тут робітників — заводських і портових, відчув висхідну силу робітничого класу.

ДО СТОРІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

І коли він писав свою славетну «Фата моргана», то зробив головного героя Марка Гушу, що веде за собою селян на революційну боротьбу, робітником саме з Одеси.

Наявність «коцюбинських традицій» в літературному житті міста і спобудила до того, що перший тематичний студентський гурток, який створювався в 1954 році на філологічному факультеті, вирішено було присвятити творчості саме Коцюбинського.

Нам пощастило з першим заняттям! Прийшла людина, яка особисто знала Коцюбинського, людина, яку він цінував і неодноразово згадував у листуванні. Нашим гостем був найстаріший український художник і поет Михайло Іванович Жук, який багато років викладав в Одеському ху-

дожному училищі. Він прочитав свої спогади про Коцюбинського, де були не тільки старі сторінки, але й нові, ще неопубліковані.

Жодне засідання гуртка на факультеті не збирало ще такої численної аудиторії, як оце. «На гуртку цікаво» — сказали, розходячись студенти.

Одразу ж до участі в гуртку було залучено випускників університету, які працювали над дисертаціями про Коцюбинського, аспірантів і лаборантів. Тетяна Чорна, працюючи над дисертацією «Молдавські оповідання Коцюбинського», двічі чи тричі знайомила студентів з своїм дослідженням. Виступали з доповідями Василь Фащенко, Ельвіра Мартинова — це все підносило науковий рівень роботи гуртка.

З 1956 року гурток встановлює зв'язки з Чернігівським музеєм Коцюбинського — група активістів гуртка відряджена була влітку до Чернігова для ознайомлення з музеєм, з пам'ятними

місцями. На засіданні Вченої ради музею наша випускниця Нінель Заверталюк прочитала доповідь «Фата моргана» Коцюбинського і «Лето» Горького». Це було радісним визнанням перших наукових успіхів гуртка.

Ми виїжджали всі на великому піднесенні, везучи з собою подарунки — червоні гвоздики з саду Коцюбинського, що так і зветься «гвоздики Коцюбинського». А в Києві познайомились з дочкою письменника Іриною Михайлівною Коцюбинською, яка незабаром стала директором Чернігівського музею. У всіх у пам'яті залишилась її схвильована розповідь про родину письменника та її трагічну долю.

Мінялись «покоління» в гуртку, але естафета передавалась від одного до одного, праця продовжувалась. Починаючи з 1959 року члени гуртка почали брати участь в республіканських наукових конференціях з питань творчості Коцюбинського, побували в Чернігові, Вінниці, Дніпропетровську. Особливою радістю для нас була третя республіканська конферен-

ція в Одесі. Цим актом засвідчено визнання Одеси, як одного з центрів вивчення творчості Коцюбинського.

Видатною подією одеського «коцюбинськознавства» за ці роки стало видання збірника праць гуртка «Коцюбинський». Наскільки нам відомо, це вперше один студентський гурток випускає збірку своїх праць.

Ніхто з активістів гуртка не перериває роботи в ньому і по закінченні університету.

Радісним цього року було засідання гуртка, коли вручались грамоти, якими Міністерство вищої і середньої спеціальної освіти СРСР нагородило всіх авторів студентського збірника «Коцюбинський». Нагороджені товариші схвильовано говорили про те, як багато дала їм робота в гуртку.

Зараз підготовлено до друку нову велику колективну працю. Це — збірка доповідей, виголошених на 3-й республіканській конференції, що відбулась у нас в Одесі.

Доцент А. НЕДЗВІДСЬКИЙ.

ЗА РІДНУ МОВУ

М. М. Коцюбинський народився 17 вересня 1864 року у м. Вінниці, а перше оповідання «Андрій Соловейко» написав у 1884 році.

Саме в цей період робітничий клас і трудяще селянство Росії піднялося на боротьбу за своє соціальне й національне визволення. Як відомо, царський уряд на Україні провадив русифікаторську політику, намагався задушити всяке проявлення національної культури, провадив політику насильного «обрусіння». Українською мовою заборонялось видавати газети й книги, навчатись у школі. Російська соціал-демократична партія, очолювана В. І. Ленінін, цілком природно, не могла не урахувати соціальні й національні інтереси трудящих гноблених царатом національних меншостей. Напередодні II з'їзду партії в газеті «Искра» була надрукована стаття В. І. Леніна «Національне питання в нашій програмі», в якій твердилось, що російські соціал-демократи «борються і кличуть весь російський пролетаріат боротися проти всякого національного гніту в Росії вони ставлять в свою програму не тільки повну рівноправність мови, національності та інше, але й визнання права за кожною нацією самій визначати свою долю». Виступи Російської соціал-демократичної робітничої партії, очолюваної В. І. Ленінін на захист гноблених націй і їх мов знаходили широку підтримку серед трудящих Росії і України. Під тиском прогресивної частини російського й українського суспільства на захист прав вільного

розвитку української культури, літератури й мови виступила й Російська Академія наук, яка на ім'я царя на початку 1905 року подала «Записку об отмене стеснений малорусского печатного слова». Довідавшись про те, що Академія наук готує на ім'я царя доповідну записку про зняття заборони з української мови, М. М. Коцюбинський на прохання Д. Мордовцева написав йому для передачі авторам доповідної записки листа, в якому розповідав про ті важкі умови, в яких перебувала українська мова і література.

9 січня 1905 року М. М. Коцюбинський на зборах «Чернігівської общественной библиотеки» виступає з вимогою скасувати цензуру на всі твори, незважаючи на мову.

Серед дореволюційних українських письменників М. М. Коцюбинський був одним з найвизначніших майстрів художнього слова. П. Мирний, прочитавши оповідання М. М. Коцюбинського «Харитя», написав: «Прочитав я її («Харитю») тай не стямився. У такій невеличкій приповіді та так багато сказано! Та як сказано? Чистою, як кринична вода, народною мовою; яскравим, як сонячний промінь, малюнком... Та так тільки справжній художник зможе писати!».

Отже, мова творів М. М. Коцюбинського становить класичні зразки літературної української мови, мови народу, який щиро шанує свого сина-письменника в день його народження.

Доцент А. МОСКАЛЕНКО.

НАУКОВІ КОНФЕРЕНЦІЇ

Цими днями в Києві і Чернігові проходять наукові конференції, присвячені 100-річчю з дня народження великого українського письменника М. М. Коцюбинського, організовані Інститутом літератури АН УРСР.

Для того, щоб взяти участь в роботі конференцій, виїхала група студентів нашого університету, членів гуртка Коцюбинського. Серед них — колишні вихованці, тепер — викладачі шкіл, які успішно продовжують працювати в гуртку.

ВИ ВТОМИЛИСЬ?

ЦІКАВО ЗНАТИ, ЩО...

...десяткові дробів були вперше використані узбецьким ученим ал-Каші в XV столітті.

...лінія для дробів була введена таджицьким вченим ал-Хасаром в XIII столітті.

...вимірювальний циркуль ввів великий італійський фізик, механік і астроном Галілео Галілей (1564—1642).

...найстародавнішою мовою є мова «махаутов» — професійних погонщиків слонів в Індії. Звергаються до слона, махаут говорить на мові, якою користувались первісні люди 50 тисяч років тому, коли приручали слонів.

...під час грози в Лапло (Франція) блискавка вдарила в стадо овець і вбила всіх чорних, залишивши всіх білих неушкодженими.

МОЇ РАСКОПКИ

Каждый человек, отправляясь на археологические раскопки, преследует какие-то определенные цели. Я твердо решил раскопать что-нибудь необыкновенное, что-нибудь такое, чтоб ахнул весь мир, узнав об этом. Поэтому первый день я копал, не разгибая спины. Энергия моя была через край.

Владимир Петрович — наш руководитель — периодически появлялся возле нас и справлялся о результатах нашей работы.

— Ну как? — спросил он меня в сотый раз.

— Ничего нет, — недовольно протянул я. Через некоторое время я услышал шум, поднял голову и увидел, что возле Валеры Арбача собрались все ребята. Я побежал туда и увидел, что на дне углубления на корточках сидит Владимир Петрович и ножом осторожно счищает землю с какого-то крупного предмета. Вскоре стало ясно, что это какая-то огромная чаша со странной подставкой. Руководитель был доволен:

он улыбался, что-то тихо напевал и в заключение заявил:

— Об этой чаше заговорит весь мир! Эта чаша откроет целую эпоху в археологии.

Он взял чашу и ушел.

«Везет человеку!» — подумал я о Валерке. — Копнул лопатой и выкопал целую эпоху». И мне так захотелось тоже сделать что-нибудь подобное, что я побежал к своей яме и принялся за работу. Но все было по-прежнему — земля, земля... В какой-то миг я почувствовал, как моя лопата встретила какое-то сопротивление, но под энергичным нажимом моей ноги оно было преодолено.

— Сто-о-о-ой! — вдруг услышал я над собой истошный крик. — Перестань копать! Что ты делаешь? — Я поднял голову и увидел Владимира Петровича, стоящего на краю ямы.

— Копаю, — растерянно про- бормотал я.

— Вижу, что копаешь, но как копаешь! — простонал Петрович.

— А-а-а-а, вылезай! — махнул рукой руководитель. Я вылез. Он

УСМІХНІТЬСЯ!

ЗАБАВНЫЕ ИСТОРИИ

УВЛЕКСЯ

Одним из наиболее выдающихся плагиаторов был в России мелкий исторический писатель и драматург Ростислав Дмитриевич Ступишин (1836—1886). Его так увлекла известная сказка П. Ершова, что в 1880 году он издал сказку за своей подписью и под тем же названием — «Конек-горбунок».

ПЕЧАЛЬНОЕ СОБЫТИЕ

— Я родился в тот самый день, — гордо заявил в одном обществе драматургов посредствен-

ный комедиограф, — когда умер великий Генрих Ибсен.

— Ну что же, — заметил один сатирик, — оба события, безусловно, печальны для судеб мировой драматургии.

САМОЕ КОРОТКОЕ...

Самое короткое письмо было написано писателем Виктором Гюго. Вместе с рукописью своей книги «Отверженные» он послал издателю письмо следующего содержания:

— ?
Ответ был не менее краток:
— !

ЮМОРЕСКА —

БЫЛЬ

спрыгнул вниз и начал рыть в земле. Я увидел, что он, повернувшись выброшенной мной землей, вытащил оттуда несколько больших черепков. Повертел в руках, он быстро приладил их друг к другу и я увидел, что это был сосуд. Был, потому что я своим железным заступом прекратил его существование.

— Эх, ты, — сказал Владимир Петрович, вылезая из ямы.

Я не виноват! Я не виноват! — глядя в удаляющуюся спину руководителя, исполнял я собственную арию.

«Да-а-а, не повезло мне сегодня!» — подумал я.

«Впрочем, ничего, раскопки еще впереди!» — оптимистично решил я, чувствуя, как меня вновь охватывает зуд исследователя и я окидываю взглядом место раскопок, ища место для моей новой ямы.

В. ШЕВЧЕНКО.

Редактор Є. ГОГУНСЬКИЙ.